

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

матеріали
університетської конференції

28 листопада 2025 року

м. Одеса

Keywords: information, information function of law, martial law, mass media, information support.

Личко Валерія Сергіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

кандидат юридичних наук, адвокат

ПРАВНИЧА ДОПОМОГА В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Діяльність юриста має суб'єктивно-об'єктивний характер, спрямована на отримання результату за допомогою правових засобів та різноманітних способів і виражається в цілеспрямованих, запланованих діях. В цьому контексті цікавим видається дослідження поняття правничої допомоги крізь призму юридичної діяльності, що дозволило б висвітлити співвідношення даних понять і місце правничої допомоги в системі юридичної діяльності.

О.Ф. Скакун під юридичною діяльністю розуміє систему конкретних дій з охорони та захисту прав, свобод та законних інтересів особистості, які здійснюються юристом-професіоналом в межах права та мають юридичні наслідки. Можна зазначити, що в процесі здійснення юридичної діяльності, спрямованої на захист прав, свобод та законних інтересів особистості, юрист-професіонал (адвокат, фахівець у галузі права) здійснює надання правової допомоги [1, с. 798]

М. В. Коваль як вид юридичної діяльності виділяє захист клієнтів у юридичних справах, що розглядаються у судах, із використанням праці адвокатів, які здійснюють також консультаційну роботу з питань застосування норм права [2, с. 116].

О.Г. Юшкевич та І.А. Логвиненко визначають юридичну діяльність як вид соціальної діяльності юристів у сфері права на професійній основі з використанням юридичних засобів та способів у межах установлених законодавством форм та виділяють наступні її ознаки:

- здійснюється у сфері права (правотворчість (нормотворча, законодавча), правозастосування, інтерпретаційна діяльність, систематизація, облік нормативно-правових актів), адже практично кожного дня трапляються найрізноманітніші життєві ситуації, в яких окремі особи, юристи для отримання позитивного результату застосовують норми права та задовольняють індивідуальні, суспільні та публічні потреби та інтереси;

- чітко регламентована нормами права;

- здійснюється спеціально уповноваженими на те суб'єктами права (юристами), які володіють юридичними знаннями, в тому числі діють від імені держави України, в межах визначених нормами права повноважень (прав та обов'язків), етичних кодексів юристів тощо;

- спрямована на організацію діяльності суб'єктів права, в тому числі встановлювати межі можливої поведінки суб'єктів права, захищати від протиправного втручання інших суб'єктів та зобов'язувати винних до відновлення порушених прав та застосування до них заходів юридичної відповідальності за вчинені правопорушення;

- здійснюється в межах регламентованих строків та процедури (підстави або умови вчинення тих або інших юридичних дій; перелік необхідних етапів, дій, операцій, а також послідовність їх вчинення; порядок фіксації обставин вчинення дій та їхніх результатів; допустимі наслідки юридичних дій тощо) [3, с. 52].

Відповідно до сфер здійснення юридична діяльність поділяється на юридичну практичну діяльність і юридичну наукову діяльність. Юридична практична діяльність – це система свідомо-вольових дій юристів у межах установлених нормами права повноважень (прав і обов'язків) з використанням юридичних засобів та інструментів, що здійснюються у межах права і мають юридичні наслідки [3, с. 53].

Окрім загальних ознак, притаманних юридичній діяльності, юридична практична діяльність має також певні особливі ознаки, що відображають її своєрідність, зокрема:

- пов'язується з постійною роботою над юридичними текстами (законами, судовими рішеннями, науковою літературою), об'єктивністю юристів у професійній діяльності, використанням під час її здійснення таких професійних категорій, як винність, причинність, відповідальність тощо;

- стосується правотворчості (встановлення, зміни чи скасування правових норм, що виражається у підготовці та прийнятті нормативно-правових актів), правотлумачення (правоконкретизації), правореалізації (у формах дотримання, виконання, використання норм права) та правозастосування (підготовки і прийняття індивідуального юридичного рішення в юридичній справі на основі юридичних фактів і конкретних правових норм);

- виражається в юридичних діях та операціях – цілеспрямованих, планованих, які вимагають професійно-правових навичок, уміння, прийомів, підготовки, технічної оснащеності тощо;

- передбачає одержання результату за допомогою правових засобів і різних способів, настання юридичних наслідків або створення умов для дій, виконання яких обумовлює такі наслідки [3, с. 54-55].

О.Ф. Скакун до типових елементів юридичної діяльності відносить такі елементи, як:

- програмування пошуку, перевірки та оцінки фактичної інформації, що проводиться з дотримання свободи вибору методів роботи;

- пошук правової інформації, її доступність, інформаційна насиченість виконуваної роботи;

- правова оцінка представлених або знайдених фактів, що ґрунтується на формальній визначеності виконуваної роботи;

- підбір правових норм і отримання юридичного висновку як вияв відповідного ступеню творчої самостійності при вирішенні юридичних справ та правових завдань;

- ведення в правових рамках переговорів, виступів в судах та інших органах, посередництво при вирішенні конфліктів, що не виключає відповідний ступень ризику;

- підготовка та оформлення правових документів у вигляді рішень, довідок, пропозицій, розробка та обґрунтування позицій, які передбачають відповідний темп та безперервність виконання роботи, залучення технічних засобів;

- контроль за процесом і результатами чиеїсь діяльності, підконтрольність та відповідальність власної діяльності тощо [1, с. 798-799].

З вищевикладеного вбачається, що зазначені ознаки та елементи юридичної діяльності можна спроекціювати і на правничу допомогу як на один з видів практичної юридичної діяльності.

Законом України «Про безоплатну правничу допомогу» правнича допомога визначається як надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав та свобод, їх відновлення у разі порушення [4].

Під правничими послугами законодавець розуміє надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; забезпечення захисту особи від обвинувачення; надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації [4].

Видається, що законодавче визначення правничої допомоги не відображає повної сутності цього поняття, оскільки недостатньо визначати правничу допомогу лише як надання правових послуг. Доцільно було б підходити до розгляду поняття правничої допомоги як з точки зору юридичної діяльності, так і з позиції правової послуги, оскільки правнича допомога як процес перетікає і відбувається як юридична діяльність кваліфікованого суб'єкта (адвоката або фахівця у галузі) та виражається назовні у вигляді правової послуги як результату практичної юридичної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Скаун О.Ф. Теорія держави і права. – Харків, 2001. – 840 с.

2. Гусарєв С.Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти. / С.Д. Гусарєв. – К.: Знання. – 2005. – 375 с.

3. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб./ [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. –Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с.

4. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 року // Голос України від 08.07.2011 - № 122.

Ключові слова: правнича допомога, юридична діяльність, практична юридична діяльність, правова послуга.

Keywords: legal aid, legal activity, practical legal activity, legal services.

Дудник Руслана Миколаївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

доцент кафедри загальної теорії права та держави,

кандидат юридичних наук, доцент

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

У змінних умовах сучасного світу, що відзначається стрімким розвитком технологій, економічною глобалізацією та наростаючою міжнародною співпрацею, системи права та правові системи національних держав стають об'єктом значущих перетворень. Динамічний характер цих процесів породжує складні виклики та можливості, що вимагають серйозного наукового осмислення та аналізу. Однією з ключових аспектів цієї трансформації є взаємодія систем права національних держав з глобальними викликами та інтеграційними процесами.

Глобалізація представляє собою важливий та складний процес, що впливає на різні аспекти суспільства, включаючи економіку, культуру, політику та правову сферу. В науковій літературі існує ряд визначень глобалізації, однак

ЗМІСТ

Передмова	2
Секція 1. Методологічний контент сучасного права та держави	4
Мельничук Ольга Степанівна.....	4
НЕКЛАСИЧНІ ПРИНЦИПИ У МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ.....	4
Чувакова Ганна Михайлівна.....	7
ПРАВОВІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
Рязанов Михайло Юрійович	11
ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК КЛЮЧ ДО ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ЕКСПАНСІЇ.....	11
Грунь Олександр В'ячеславович	15
ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	15
Завальнюк Ірина Володимирівна	20
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ	20
Секція 2. Тенденції та перспективи розвитку сучасного права.	24
Антошина Ірина Володимирівна.....	24
ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ.....	24
Личко Валерія Сергіївна	28
ПРАВНИЧА ДОПОМОГА В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
Дудник Руслана Миколаївна.....	32
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	32
Іванчук Віра Євстафіївна	35
ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Дараган Євген Олександрович.....	39
ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ КОДИФІКОВАНИХ АКТІВ.....	39
Білоус Ольга Анатоліївна	43
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ	43
Черненко Владислав Васильович	46
ПОРІВНЯННЯ СТРОКІВ ОСКАРЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЫГНЕНЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СУБОРДИНАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	46
Лисенко Ангеліна Володимирівна	50
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКСІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР	50